

Гофман Мирослава Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент
Університет «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: MiroslavaG@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3977-7584>

Марфутко Лев Володимирович
студент Університету «КРОК»,
м. Київ, Україна
e-mail: MarfutkoLV@krok.edu.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ГАЛИЧИНИ У ПРАЦЯХ В'ЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСЬКОГО: СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ

Анотація. У роботі проаналізовано економічні погляди В'ячеслава Будзиновського на розвиток аграрних відносин у Галичині на межі XIX–XX ст. Розглянуто його підходи та пропозиції щодо вирішення проблеми малоземелля, а також роль кооперації як інструменту підвищення конкурентоспроможності селянських господарств. Визначено значення наукової спадщини вченого для сучасного реформування аграрного сектору України.

Ключові слова: В'ячеслав Будзиновський, аграрна економіка, Галичина, сільськогосподарська кооперація, земельні відносини, парцеляція.

В'ячеслав Будзиновський народився у 1868 році на Тернопільщині в родині вчителя [2; 5]. Освіту здобував у Львові та Відні [2]. У студентські роки долучився до радикального руху: разом з Іваном Франком та Михайлом Павликом був співзасновником Русько-української радикальної партії (РУРП) — першої української політичної партії європейського типу [4].

Будзиновський належав до покоління українських економістів, які спиралися на ґрунтовний статистичний аналіз соціально-економічних процесів [1]. Як зазначається у сучасних дослідженнях історії економічної думки, наприкінці XIX — на початку XX ст. українські економісти зосереджували увагу на проблемах аграрного перенаселення, малоземелля та пошуку ефективних форм господарювання, що визначало практичну спрямованість їхніх наукових праць [1]. Його праці, зокрема «Хлопська

посілість» (1895), стали відповіддю на системні виклики, що постали перед галицьким селом в умовах капіталізації економіки Австро-Угорщини [3].

Проведений аналіз засвідчує, що Будзиновський одним із перших довів: юридичне звільнення селян не супроводжувалося створенням належних економічних передумов для їхнього розвитку [3]. Серед ключових дестабілізуючих чинників він виокремлював втрату селянськими громадами прав на сервітути (ліси та пасовища), що спричинило занепад тваринництва та посилення фінансової залежності господарств [6].

Окрему увагу економіст приділив проблемі земельної парцеляції. Він детально дослідив явище надмірного подрібнення земельних наділів і дійшов висновку, що «карликові» господарства є технологічно інертними та економічно неефективними [3]. Це, своєю чергою, зумовлювало аграрне перенаселення та стимулювало трудову еміграцію [6].

Як механізм подолання кризи Будзиновський розглядав економічну самоорганізацію селянства. На його думку, створення мережі кредитних, споживчих і виробничих кооперативів було ефективним способом захисту дрібних виробників від економічного домінування великих землевласників [1; 3].

У контексті сучасності ідеї Будзиновського демонструють значну актуальність. Зокрема, можна провести паралелі з трансформаційними процесами в агропромисловому комплексі України:

- **Інституційний захист фермерства** набуває особливого значення в умовах функціонування ринку землі, де актуальним є запобігання надмірній концентрації земельних ресурсів і підтримка сімейних фермерських господарств.
- **Розвиток кооперації та створення доданої вартості** трансформується у формування агрокластерів і об'єднань виробників, що дає змогу малим господарствам спільно інвестувати у переробку та логістику.
- **Соціальна орієнтованість аграрної політики** відображає підхід Будзиновського до розуміння сільського господарства не лише як виробничої сфери, а передусім як середовища життєдіяльності сільських громад.

Висновок. Аналіз економічної спадщини В'ячеслава Будзиновського засвідчує важливість комплексного підходу до аграрних реформ. Його ідеї щодо поєднання приватної ініціативи з інституційною самоорганізацією залишаються актуальними для формування стратегії сталого розвитку аграрного сектору України на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

1. Січевлюк Л. В. Нарис історії економічної думки України кінця XIX – початку XX ст. в особистостях : навч. посіб. / Л. В. Січевлюк, М. О. Гофман ; за наук. ред. І. Ф. Радіонової. – Київ : Ун-т економіки та права «КРОК», 2018. – 256 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/entities/publication/1eb5664d-c4d5-4d0c-8cbb-3054e85abc1a> (дата звернення: 26.04.2026).
2. Будзиновський В'ячеслав Титович // Енциклопедія історії України / Ін-т історії України НАН України. – Режим доступу: <https://irp.te.ua/budzynovs-ky-j-v-yacheslav-ty-tovy-ch/> (дата звернення: 30.04.2026).
3. Будзиновський В'ячеслав // Енциклопедія історії України. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe> (дата звернення: 30.04.2026).
4. Передумови заснування Русько-української радикальної партії // Академічні тексти України. – Режим доступу: <https://uacademic.info/download/file/0406U000261/dis.doc> (дата звернення: 30.04.2026).
5. Будзиновський В'ячеслав // Encyclopedia.com.ua. – Режим доступу: <https://encyclopedia.com.ua/entry-441> (дата звернення: 30.04.2026).
6. Осавул української ідеї (повернення В'ячеслава Будзиновського) // Tvory.net.ua. – Режим доступу: https://tvory.net.ua/ukrainska_literatura/statti/1/26.html (дата звернення: 30.04.2026).